Herstel

No. 16
21 JULI 1945
Verschijnt elke 14 dagen

ORGAAN DER KATHOLIEKE ARBEIDERSBEWEGING IN BEVRIJD NEDERLAND

De eerste gevolgen

Het gaat met de z.g. eenheidsvakbeweging als was te voorzien: het geldt een „organisatie" staande onder communistische, syndicalistische invloed; 't betreft een parasitaire na-oorlogsbeweging, misbruik makende van verwarring en nood; het betreft een politiek geval hetwelk, als het ware uit beginsel, hanteert de directe-staking, zich niets aantrekkend van algemeen belang, allen en alles opofferend aan zijn destructief politiek streven.

Laten wij voor alle duidelijkheid vaststellen: de Eenheidsvakbeweging heeft de wind in de zeilen, — vooral in de grotere steden. Daar is allereerst de geestelijke verwarring. „De gezagscrisis van heden is in de grond een geestelijke crisis onzer gehele beschaving. En daarom is hij zo uiterst gevaarlijk", schreef Ds. Banning terecht dezer dagen in „Je Maintiendrai". Daar profiteert de Eenheidsvakbeweging van. Daarvoor behoeft men niet slim te zijn, — gebrek aan verantwoordelijkheid tegenover ons Volk is voldoende. Het zou waarachtig geen kunst zijn voor de bona fide Vakbeweging, om op korte termijn een algemene staking te forceren; er zijn eisen genoeg te stellen; en er zouden misschien wel schijnsuccessen te behalen zijn. Maar is dat de methode om het geslagen Nederlandse Volk weer op de been te helpen? Men spreekt van „democratie" en „nieuwe dingen". Hebben wilde stakingen en kladpapier-eisen iets te maken met beide genoemde begrippen?

Natuurlijk moet (en zal) rekening gehouden worden met de billijke verlangens, óók van de arbeiders; zij moeten zich (zo spoedig mogelijk) kunnen kleden en dekken, natuurlijk moeten er (zo spoedig mogelijk) schoenen komen en rijwielbanden enz. enz., vanzelfsprekend moet het loon minimaal zó hoog zijn, dat ook hij die het eenvoudigste werk doet het levensmiddelen pakket kan kopen.

Aan de verwezenlijking van al deze en nog andere eisen wordt gewerkt door de bona fide Vakbeweging, er wordt óók voor gewerkt door de bona fide werkgevers(organisaties) evenals door de Regering. En daar tussendoor verschijnt de Eenheidsvakbeweging, zij proclameert stakingen, of neemt de leiding van stakingen op zich. Wat zegt daarvan het gezonde verstand geleid door verantwoordelijkheid tegenover ons volk? Dat zulk een optreden in deze tijd misdadig is, dat aan zulk een misdadig optreden door het verantwoordelijk gezag, de Regering, aanstonds radicaal een einde dient te worden gemaakt, vóór het te laat is.

Doch wat doet nu de Regering? Men kent het geval van de Rotterdamse havens. Terwijl het Volk verkommert, weigert men schepen met levensbehoeften te lossen en de Eenheidsvakbeweging heeft de leiding. En de Regering? Zij maakt een buiging voor de Eenheidsvakbeweging en de Minister-President verklaart: „In de practijk is na de oorlog de E.V.B. een vierde organisatie geworden en de regering is ten volle bereid deze nieuwe organisatie te erkennen, op voorwaarde dat zij de spelregels, die nu eenmaal bij het scheppen van geregelde toestanden en sociale rechtvaardigheid in ons arbeidsleven moeten gelden, erkent.... en er naar handelt."

Dat wordt gezegd op het ogenblik dat de E.V.B. zich van alle „spelregels" losmaakt en zich misdadig gedraagt. Had de Min. President zich niet de vraag dienen te stellen wat is dat voor een instelling welk zich E.V.B. noemt? Is het wel vakbeweging? Zijn er Vakbonden, is er een Vakcentrale; voldoet dat orgaan aan te stellen eisen? Wordt hier geen politieke actie gevoerd tegen de Regering omdat er geen communisten zitting hebben in dit kabinet? Neen, de Regering is ten volle bereid.... Dient Z.E. ten deze geen rekening te houden met het standpunt van de Stichting van de Arbeid, waarin de bona fide Vakbeweging van werkgevers en werknemers opereren en speciaal opereren op het gebied waarop de Eenheidsvakbeweging zich thans begeeft. Moet dat, voor de opbouw van ons land zo gewichtige orgaan gepasseerd worden, terwijl de raddraaiers en onruststokers worden toegeknikt? Zeer terecht schreef „Trouw" j.l. Zaterdag in verband met het gebeurde in Rotterdam en in de mijnstreek: „Het moet uit zijn. Als het kan goedschiks en anders kwaadschiks". Zo is het inderdaad.

De Minister President bedoelt het stellig goed; het gaat echter nu vooral en allereerst om het gebruik van de juiste middelen en toepassing van de juiste methoden. Niemand van ons kan en mag dulden, dat het Nederlandse Volk wordt getiranniseerd. De Regering weet wat zij ten deze heeft aan de gevestigde constructieve Vakbeweging; zij late de Eenheidsvakbeweging wat zij is; zij graaft op de duur haar eigen graf; haar leven kan alleen met kunstmiddelen gerekt worden, tot schade van ons Volk.

d. B.

DE PAUS SPREEKT

Het zal onzen lezers niet ontgaan zijn, wat de bedoeling is van de rubriek: De Paus spreekt. De encyclieken vormen tezamen het handboek voor onzen tijd. Wie de kwalen waaraan de menschheid van heden lijdt, goed wil onderkennen en het juiste geneesmiddel zoekt, moet de encyclieken der Pausen raadplegen. Door middel van citaten uit de verschillende encyclieken beoogen wij de belangstelling voor deze wakker te schudden. Werkelijk, het ontbreekt nog maar al te zeer aan kennis omtrent den inhoud.

Om de studie der encyclieken te prikkelen, heeft de Redactie het volgende besloten. Zij noodigt de lezers uit, een artikel te schrijven (ter grootte van één kolom) naar aanleiding van één der citaten, welke onder de rubriek: De Paus spreekt is ongenomen. In elk nummer wordt het beste nummer geplaatst. Wij hopen dat de mededinging tusschen onze lezers zoo groot zal zijn, dat deze artikelen door hun inhoud tot het belangrijkste gedeelte van Herstel zullen worden en dat wij een vaste rubriek kunnen openen: Onze lezers aan het woord. Herstel moet steeds meer een tijdschrift voor en van de arbeiders zijn waarvan zij de lezers, maar tevens ook de schrijvers zijn.

De artikelen, gewijd aan de pauselijke woorden, moeten actueel zijn. Hiermede bedoelen wij, dat zij tot uitdrukking moeten brengen, hoe actueel de woorden, door Rome gesproken zijn en hoe zij ook op hedendaagsche toestanden in ons land toepasselijk zijn, ook al zijn zij soms meer dan een halve eeuw geleden geschreven.

Laat deze „wedstrijd" een volledig succes worden!

De Beweging

(d. B.) Zij is er weer; zij functioneert weer; zij het vooralsnog gebrekkig. Veel is uiteindelijk anders uitgekomen dan wij hadden gedacht en gehoopt.

Daar is ons — hu! — eigen nieuwe, mooie, doeltreffende gebouw, ons „Huis van den Arbeid" het centrale punt onzer nationale beweging. Het was bezet door de binnenlandse strijdkrachten en de Topografische dienst. Wij konden er niet in! Na veel moeiten konden wij enige kamers betrekken; dank zij minister De Quay krijgen wij deze week één étage ter beschikking; de Topogr. dienst moet er zo spoedig mogelijk uit; de binnenlandse strijdkrachten zouden ook zo spoedig mogelijk vertrekken.

Wij vonden een, door Woudenberg en zijn kornuiten, leeggeplunderd gebouw. Men heeft letterlijk niets achtergelaten; geen stoel, geen tafel, geen papier, geen potlood. We moeten, voorlopig, beginnen met enige geleende spullen.

Het wachten is op de regering. Die moet voor de likwidatie van het N.A.F. zorgen. Dan krijgen wij een groter of kleiner deel van onze gestolen goederen terug.

Een tweede moeilijkheid is het verkeer. De communicatiemiddelen zijn nog zeer gebrekkig: geen telefoon, geen radio, geen nationale pers, geen trein, zo goed als geen auto's, geen fietsen; dan verder de belemmeringen welke de militaire autoriteiten ons opleggen; men mag bepaalde linies (nog) niet passeren.

Dat alles is heel erg, terwijl ons volk, als nooit te voren behoefte heeft aan contact en leiding. Onze bestuurders in Brabant riepen ons spontaan toe: Verbondsbestuur herneemt de beproefde leiding!

Jawel — tientallen bestuurders staan gereed om het land in te trekken en zich dag en nacht voor ons volk en de beweging te geven — doch het kán eenvoudig (nog) niet.

Onze „vrijheid" is nog betrekkelijk.

Zij kome spoedig geheel; zij is even nodig als brood!

JEUGD IN DE BRANDING

Door: JAN BEERENS

De vreugde over onze herworven vrijheid, welke onder geen tegenslagen verloren mag gaan, daar zij de vlam van onze voortdurende dankbaarheid moet hoeden, mag ons niet beletten om met onverschrokkenheid en mededogen de diepe wonden bloot te leggen welke de barbaarse vijand sloeg in de ledematen van ons volk. Een van deze wonden wordt getekend door de verwildering van onze jeugd en het is deze wonde, welke als een bloedende snede het gelaat van ons herboren volk ontsiert. Door de wederrechtelijke opheffing van de goede jeugdverenigingen, door het gewelddadige uiteenrukken der gezinnen, waarvan de vader als slaaf naar Duitsland werd gevoerd, door een zedeloze propaganda, waarmede men onze jeugd op listige wijze wilde winnen, door het ondermijnen van het ouderlijk en eveneens van het kerkelijk gezag, door de onweerhoudbare verruwing der zeden, welke een der kenmerken is der oorlogsmentaliteit, door tal van factoren tenslotte, zoals zwarte handelspractijken, het noodgedwongen onderbreken van studie en geregelde arbeid etc., door dit alles samen is onze jeugd op angstwekkende wijze verwilderd en zijn talloos velen in de branding van het oorlogsgetij hun stuur kwijt geraakt. Vandaar ook het groot aantal jeugdmisdrijven, zedelijkheidsdelicten, straatschenderijen enz. enz. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat onze jeugd in al haar geledingen bedorven zou zijn, of dat wij geen betrouwbare, zedelijk hoogstaande jonge mensen meer zouden aantreffen, integendeel zelfs. Zoals iedere stormachtige periode de karakters zift, de sterken staalt en de getrouwen toetst, zo heeft ook deze tijd in vele opzichten het kaf van het koren gescheiden. Het is echter verstandig niet enkel naar de uitersten te zien, het zou al te simpel zijn om te doen alsof er aan de ene zijde enkel kaf en aan de andere zijde enkel bloeiend koren zou zijn. Er zijn tal van geknakte koraren, die nochtans geen kaf zijn en van deze staat geschreven, dat wij het gekrookte riet niet moeten breken.

Er moet zo snel mogelijk iets voor de jeugd gedaan worden. Voor de nog gezonde, van huis-uit gedisciplineerde jeugd de gezonde, vrije jeugdvereniging, voor de heel of half verwilderde jeugd een paedagogisch goed geleid vormingsinstituut. Hier denken wij aan herstel van het **kampwerk** en..... dat kunnen wij hier wel aan toevoegen wij zij niet de enigste die hier aan denken. Reeds werd van diverse zijde voor herbouw van ons kampwerk gepleit, zo bijv. voor onder justitie vallende jeugd. Het kampwerk dat wij tot heden kenden, gold in hoofdzaak de werkloze jeugd. Denken wij slechts aan de jeugdwerkgemeenschap „Drakenburg", waar in de jaren 1933—'41 zo vele jonge mensen zinrijke arbeid hebben verricht aan de opbouw van ons katholieke cultuurcentrum, waar zij zich in allerlei opzichten konden ontwikkelen en waar zij zowel lichamelijk als geestelijk gevormd werden. Dit kampwerk ging door de komst van den overweldiger verloren. Onze zo keurig ingerichte kampen werden opgeëist voor de Arbeidsdienst en later leeggeroofd achtergelaten.

Naar wij hopen is er straks geen sprake meer van een werkloze jeugd, doch er is zeer zeker sprake van een in zedelijk opzicht verwilderde en verwaarloosde, van een aan alle discipline ontgroeide jeugd en deze moet weer opgevangen, gevormd en geleid worden.

Het opvangen van deze jeugd nu is reeds meermalen het onderwerp geweest van gedachtenwisseling, zowel in intieme, gesloten kring als meer in het openbaar en in zoverre wij uit onze ervaring kunnen oordelen, is de kampgemeenschap, mits goed geleid, een prachtig vormingsinstituut. Over dit punt is, geloof ik, niet zoveel meningsverschil, maar anders wordt het, wanneer de vraag gesteld wordt of dit kampwerk confessioneel dan wel interconfessioneel moet worden opgebouwd. Een vraag, waarvan het gewicht niet mag worden voorbij gezien.

Allereerst mag worden opgemerkt, dat er een breedverbreide neiging valt te bespeuren naar interconfessionele verbindingen. In zoverre deze neiging voortspruit uit het verlangen naar een ongebroken volkseenheid, valt ze niet enkel te begrijpen, doch ook te waarderen. Doch bij alle waardering moeten wij de grond niet onder de voeten verliezen. Volkseenheid behoeft zeker niet te betekenen: vervloeiing van alle samenstellende delen tot een vormloos geheel. Ware dit wèl de betekenis, dan zou de nagestreefde volkseenheid geen goed, doch een kwaad betekenen. Uit de vorige oorlog herinneren wij ons nog de eenheidsworst, uit deze oorlog kwam o.a. de eenheidsvakbeweging te voorschijn. Waarschijnlijk was het toenmaals noodzakelijk tot een soort eenheidsworst te geraken maar het is nu helemaal niet noodzakelijk tot een eenheidsvakbeweging te geraken en zover als ik 't zie, is er bij de principiële arbeiders ook heel weinig neiging om zich in die algemene worstmachine tot een vormloze massa te laten fijnmalen. Doen de pogingen tot opbouw van 'n eenheidsvakbeweging sterk denken aan het in Frankrijk ten tonele gevoerde Volksfront — de actie zal denkelijk wel uit dezelfde koker komen — de streving naar interconfessioneel kampwerk voor de jeugd herinnert aan de actie voor de openbare school. Ook de openbare school gold eenmaal voor de voorstanders als het enige werkelijk nationale opvoedingsinstituut. De praktijk in de oorlogsjaren heeft duidelijk genoeg geleerd, dat de bijzondere, met name de katholieke school, zijn leerlingen heeft opgevoed tot burgers, die voor geen andere vaderlanders in nationale trouw behoefden onder te doen. Ondanks deze ervaring, blijkt men toch weer het enig heil te willen zoeken in een z.g. eenheid, welke men ten koste van confessionele groeperingen wil bereiken.

Zo beschouwt bijv. dr. W. Banning het blijkbaar als een gelukkig symptoom van nieuw leven in de Kerk, wanneer zij (en daarmede bedoelt hij dan de Ned. Herv. Kerk) in de toekomst **niet** tot de christelijke ouders zal zeggen, dat de bijzondere school de enig goede is voor hun kinderen, zoals zij ook **niet** meer tegen de christelijke zeggen zal, dat hun plaats vanzelfsprekend in de christelijke vakbeweging is. Wij weten niet of de Ned. Herv. Kerk het eens is met dit in „Je Maintiendrai" verschenen betoog, doch dat de Katholieke Kerk zal blijven waken over de opvoeding van onze jeugd en deze opvoeding blijft plaatsen op de basis van de eigen godsdienstige overtuiging, daar behoeft, meen ik, niet aan getwijfeld te worden.

Wij noemden hier even de eenheidsvakbeweging en de openbare school, niet om ons op zijpaden te begeven, doch om aan te tonen, dat op verschillend gebied gelijke tendenzen tot uitdrukking komen. Men „gevoelt" voor interconfessioneel kampwerk, zoals men voor alles gevoelt wat met een vaag eenheidsbegrip samenvalt.

Dat hier een groot gevaar dreigt, behoeft nauwelijks betoogd. Hetgeen in jarenlange principiële strijd verworven werd, dreigt opgeofferd te worden aan een vaag idealisme, dat tot leuze heeft: „alles moet anders en alles moet één worden".

Onze nieuwe kabinetsformateur, prof. Schermerhorn, heeft hierover in zijn sympathieke introductierede enkele rake dingen gezegd: „Niet de eenvoudige leuze: het moet alles anders worden, zal ons moeten leiden, maar wel een hersteld en verdiept besef van goed en kwaad, van hetgeen voor de samenleving behoort te volgen uit het belijden van ieders diepste levensbeginselen...."

In het bijzonder behoeft de opvoeding deze basis der „diepste levensbeginselen", juist omdat het er om gaat de op te voeden jeugd een klaar begrip omtrent goed en kwaad bij te brengen. Houdt dit reeds een pleidooi in voor het confessionele kampwerk, er is méér, het katholicisme is immers niet enkel een reeks van dogmatische geloofspunten, het is, zoals prof. dr. Malmberg S.J. opmerkt, een bepaalde wijze van leven. Het wil primair een vorm van mensenleven zijn".

En nu is het toch vanzelfsprekend dat men een katholieke jongen het best kan benaderen in zijn eigen levensmilieu, dat zijn gemoed het gemakkelijkst wordt aangesproken in de taal die hem van kind af aan vertrouwd is, dat hij getroffen wordt door voorstellingen, welke hem „liggen", dat in een katholieke jeugdgemeenschap zijn deugdleven het gemakkelijkst tot argeloze ontplooiing komt. Alleen in het confessionele kampwerk kan men een leidersstaf samenstellen van personen, die het in de diepste levensvragen geheel eens zijn, die één lijn weten te trekken, die omtrent zedelijke beginselen niet van opvatting verschillen en die dus niet verwarrend op den toch reeds stuurlozen jongen inwerken.

Gedurende de oorlogsperiode bleven in ons land enkele kampen bestaan voor moeilijk opvoedbare jeugd. Deze kampen waren interconfessioneel, zodat men in dit opzicht enige ervaringen heeft. En deze ervaringen wijzen allen naar één punt: de grote moeilijkheid om een vaste basis voor de opvoeding te vinden, de moeilijkheid om in zo'n neutrale omgeving een milieu te scheppen, waarin de zedelijke waarden als vaste grootheden leven, de moeilijkheid tenslotte om de gewetensvragen, waarmede de jongen worstelt, op klare wijze te beantwoorden.

Zover mij bekend, zijn de resultaten van dit interconfessionele kampwerk voor de moeilijk opvoedbare jeugd dan ook zeer onbevredigend en is er heel weinig reden om dit experiment voort te zetten. Zullen, naar ik meen, alle verstandige paedagogen het ontoereikende van een geneutraliseerd kampwerk inzien, zij zullen toch — met behoud, naar ik hoop, van het confessionele beginsel, willen blijven streven naar wat men „de volkseenheid" pleegt te noemen.

Nu mag uiteraard geëist worden, dat iedere groep, dat elk volksdeel, zijn werkzaamheden richt op het algemeen welzijn en zó de volkseenheid dient. Ieder opvoedingsinstituut, dat zijn pupillen zou vormen in een geest van sectarisme, veroordeelt zichzelf, het vormt niet, maar misvormt. Reeds in 1935 zei ik, sprekend op een katholiekendag te Noord-Holland, „de taak van den katholiek in het openbare leven is: een goed burger te zijn". En wat geldt voor ons, geldt ook voor de anderen. Het op confessionele basis steunende kampwerk behoeft in geen enkel opzicht de volkseenheid te schaden mits de kampen door een echt Nederlandse, door een echt nationale geest zijn bezield. Mogelijk wil men nog een stap verder gaan en de leden van de diverse kampgemeenschappen in geregeld contact met elkander brengen, hetzij door hen samen te brengen op één werkobject, hetzij door gezamenlijk te organiseren bijeenkomsten sportoefeningen enz. Dit alles valt te overwegen, mits men niet tot een geneutraliseerde staatsopvoeding komt.

In elk geval mag, dunkt ons, verwacht worden, dat in deze door de overheidsinstanties overleg gepleegd wordt met de diverse jeugdorganisaties en organen van de jeugdzorg. De periode, waarin wij door een vreemden overheerser als onmondigen werden beschouwd en behandeld, ligt nu gelukkig achter ons. In een zo belangrijke kwestie als de opvoeding van onze jeugd, mogen wij het recht, een woordje mee te spreken, met reden opeisen.

Drakenburg, 1 Juli 1945.

HERSTEL EN VERNIEUWING

Het lijdt geen twijfel, aldus Prof. Ir. W. Schermerhorn in zijn belangwekkende Radiorede van 28 Juni j.l., dat in de omschrijving van de opdracht „herstel en vernieuwing" gedachten zijn uitgedrukt, die de taak der regeering bepalen, ten aanzien van ons geteisterde vaderland zelf. Herstel van al hetgeen ons volk voor zijn materieele bestaan noodig heeft, herstel ook van alles en van alle instellingen, die ons geestelijk klimaat bepaalden en die ons volk dierbaar waren. Daarbij tegelijk de vernieuwing, in welk woord uitgedrukt wordt, dat in ons nationale leven allerlei punten — ook tekorten — worden gevoeld die verlangens hebben gewekt en den wil tot verbetering hebben gesterkt.

De Ouders

EN DE LIEFDE IN HET GEZIN

Of het gezinsleven een intiem gezellig samenleven is bij jullie thuis, weet ik niet.
Dit weet ik wel: 't kan rond de huiselijke haard zo gezellig zijn, dat voor uithuizigheid geen gevaar bestaat. En het hoort daar zo fijn te zijn, dat men, thuisgekomen van het leukste reisje, nog eerlijk zeggen kan: toch ben ik blij, weer thuis te zijn.
Wie hebben daar allereerst voor te zorgen? De Ouders!
Waarom? Omdat zij in eerste instantie de geest van het huis bepalen. Zij scheppen de geest.
Vóórdat er kinderen zijn, hangt er al een bepaalde sfeer in huis. Man en vrouw zijn echt naar elkaar toegegroeid door een offerbereid liefdeleven naar lichaam en ziel. Zij hebben door zelfbeheersing het minder sympathieke in hun karakter steeds meer weggewerkt.
Als vrucht van die zelf-versterving leerden zij proeven, hoe zoet attente liefde is.
Zij hebben ondervonden, dat genieten van liefde, — onverschillig of de liefde uitsluitend geestelijk dan wel ook lichamelijk tot uiting kwam, — steeds tot dankbaarheids-attenties moet leiden, wil de ware liefde sterk groeien.
Zij hebben er zich op ingesteld, om vooral *samen* te genieten, *samen* te offeren, *samen* te zorgen, *samen* uit en thuis te zijn.
Zij hebben er zich aan gewend, meer ogen, meer geheugen te krijgen voor attenties, die zij van de andere partij ondervonden dan voor de attenties, die achterwege bleven. Elk van de twee legde er zich op toe, meer naar eigen tekorten te zoeken, inzake waardering en liefdebewijzen dan de tekortkomingen van de andere partij uit te pluizen.
Zij waren zich bewust, zielzorg voor elkaar te moeten uitoefenen; en wel door *zichzelf* van binnen en van buiten zó te maken, dat er diepere waardering, een grotere dankbaarheid, en zodoende een inniger eenheid en nauwe aaneensluiting uit groeien moest.
Is de liefde tussen man en vrouw zó uitgegroeid, dan komen de kinderen in de sfeer van waarachtig gemeenschapsleven, dat in duizend kleinigheden tot uiting komt, dat iedereen onmiddellijk aanvoelt en dat de kinderen als heerlijke lucht inademen, lang voordat ze beseffen, dat het ook anders zou kunnen zijn. Die fijne sfeer van innig samenzijn en samenleven stemt het kind zo weldadig, dat het zich vanzelf laat meeslepen in dezelfde richting.
't Kan echter ook anders lopen. Man en vrouw kunnen egoïstisch blijven ingesteld. Zij kunnen altijd maar eisen stellen aan elkaar; zij kunnen ontstemd raken, zodra ze een attentie verwachtten en niet kregen. Om hun ontstemming gaan zij zich dan beperken in het zelf geven van attenties. Zo willen zij zich dan attenties afdwingen. Dat loopt mis. Die twee groeien niet naar elkaar toe. Zij blijven op zichzelf staan. En omdat zij *elkaar* niet liefhebben, doch allebei zichzelf op de voorgrond dringen, worden zij geleidelijk steeds meer vreemden voor elkaar. En als twee vreemden *heel* innig met elkaar moeten omgaan, dag aan dag, dan gaan honderden kleinigheden hinderen. Van ontstemming tot vervreemding, van vervreemding tot harde koelheid.
Bij dezulken zal een kille sfeer in huis komen te hangen. De kinderen zullen geen warmte, geen innigheid, geen blije opgewektheid, geen *samen* zijn, geen *samen* zorgen geen *samen* genieten voelen en..... zij zullen het leven leren kennen als een naast elkaar heen lopen. Ze worden niet in een gemeenschap opgenomen, zullen zich eenzaam voelen en als eenzamen opgroeien. Wee het kind, dat met koelheid en kilheid in kennis komt, vóór het warme liefde ervaren heeft. Zijn gemeenschapszin zal later niet, of slechts met stoere inspanning verworven worden. Zulke kinderen zullen zo moeilijk in het bestaan van echte liefde geloven. Daarvoor zullen zij op hun levensweg iemand moeten ontmoeten, die hen oprecht en diep en dus blijvend liefheeft, ondanks hun eigen tekort aan liefde. En dergelijke ontmoetingen zijn zeldzaam.
Daarom, ouders, hebt elkander echt lief, wilt gij Uw kinderen doen zeggen: „Eigen haard is goud waard."

P. P.

„DE LES VAN ROTTERDAM"

Door Gerard Knuvelder

Uit de Nieuwe Eeuw namen we het volgende interessante fragment over. Dit is ons uit het hart gegrepen. Idealisten kunnen menen dat zij een bepaalde idee moeten trachten te verwezelijken. Maar niet minder idealist zijn zij die deze idee trachten tegen te houden omdat zij groter ervaring hebben in de peadagogie van ons volk.
Juist van onderaf beginnen, de geesten vormen en rijp maken éérst voor hun *eigen beginselen*.
In Kloris en Roosje's nieuwjaars wens zeiden we ondeugend dat Je Maintiendrai „in de kaart speelde der gehaaide communisten".
(Cursivering van ons. — Red.)
En verder is ons parool: Zwijg de Eenheidsvakbeweging dood — wij geven ze een platform — een spreekgestoelte in onze eigen bladen. Heus 't is *storm in een glas water*.

Th. v. Steen.

Sinds de staking van Rotterdam is de Eenheidsvakbeweging gecompromitteerd. Zij heeft een onvergeeflijke fout gemaakt door Duitse methoden in Nederland te imiteren. Het zal noodzakelijk zijn precies te weten, met welke politieke en sociale stromingen de Eenheidsvakbeweging te identificeren valt. Wat wij in elk geval al wel weten is: dat haar, na de gemaakte blunders — eerst staken, dan praten; dwang tot toetreding — de leiding der vakbeweging in Nederland geenszins in gemoede kan worden toevertrouwd.
Het valt zelfs te vrezen, dat deze eerste blunder in naam der Eenheid ernstige weerslag zal hebben op alle bewegingen en stromingen, die zich onder dit etiket aandienen. Ons blad heeft vóór alles opengestaan voor woordvoerders van dergelijke bewegingen en stromingen, overtuigd als wij zijn, dat de nationale eenheid een kostbaar goed is, — een oorlog van vijf jaar waard. Tegelijkertijd echter zijn wij er ons voortdurend helder van bewust geweest, dat hier de mogelijkheid voor ernstige misvattingen gegeven lag. Het leek ons — als hiervoor gesuggereerd — geenszins bewezen, dat de nationale gedachte inderdaad in alle kringen en lagen van ons volk was doorgedrongen. Idealisten en intellectuelen maken zich gaarne illusies, en wanen hun realia gemeengoed der massa. Is de nationale en waarlijk op de gemeenschap gerichte gedachte bezit van alle Nederlanders? Of poogt men, onder het mom van Eenheid en was dies meer zij, groepsbelangen naar voren te schuiven, zoals in de Tachtigjarige Oorlog vrij snel geschiedde ten detrimente van de waarlijk nationale eenheid? Het heeft er inderdaad alle schijn van. En dan begint de conclusie zich af te tekenen, dat het wenselijk is op oeroude, echt Nederlandse wijze van *onderaf* op te bouwen. Niet beginnen bij de top, de eenheid, die ideaal moge zijn, maar wellicht geen werkelijkheid is. Liever begonnen bij de grote stromingen die nu eenmaal in ons volk bestaan krachtens historische en regionale oorzaken. Tussen de individuen en de ideale nationale eenheid bestaan, als realiteit, nu eenmaal de groepen en stromingen die — voorzover zij het niet op het voortbestaan van volk of staat gemunt hebben — om erkenning vragen. Pruisische dwangmethoden om deze werkelijk-bestaande groeperingen te verdonkeremanen of op te heffen moeten wij zo volstrekt mogelijk afwijzen, al worden zij — als in het Rotterdamse geval — aangewend onder de eenheidsleuze. De erkenning der reëel-bestaande groeperingen sluit echter geenszins uit, dat de toppen of leiders ten nauwste voeling houden of, waar dit mogelijk is, (al of niet federatief) samenwerken. Ook in politieke aangelegenheden zal dit waarschijnlijk de aangewezen weg blijken te zijn. Het Rotterdams Eenheidsavontuur moge een baken in zee zijn: *men dichte wat leeft in hoofden en harten van intellectuelen en idealisten niet onmiddellijk spontaan toe aan de brede schare*, die *trager evolueert*, maar houde *ernstig rekening* met *wat leeft onder de grote massa om deze te leiden naar het ideaal.*
Vooralsnog is het Nederlandse volk alles, behalve een waarlijk gesloten, op de nationale en sociale eenheid gerichte gemeenschap. Het is mogelijk, dat het daartoe snel evolueert. De goede wil daartoe kan het demonstreren door deze regering als leiding naar het doel te aanvaarden. Deze regering representeert het ganse volk en staat met name het arbeidende volk vóór. Wie zich, zolang deze regering haar program getrouw blijft, verzet tegen de regering, verzet zich tegen het volk.

ONZE AUTORITEITEN

Men staat, na de bevrijding, nog ietwat onwennig in het verkeer met de thans aan het bewind zijnde autoriteiten. De ministers zijn nog eerst kort aan het bewind; zij zijn benoemd, toen het Westen nog bezet was. Nauwelijks hier, zijn ze weer demissionair. Straks krijgen we weer nieuwe ministers, met „nieuwe" opvattingen.
Goed. Daarnaast speelt het militaire gezag, op alle gebieden van ons volksleven, een min of meer gewichtige rol. Tal van mensen lopen in militaire pakken en voeren titels, die tot voor kort tot de groep van gewone burgers behoorden; velen verrichten werk als ambtenaar, gekleed in militair costuum. Daar blijkt niet aan te ontkomen, wijl het geallieerd opperbevel allereerst met militairen wenst overleg te plegen. Het spreekt vanzelf, dat de mogelijkheid van botsingen niet is buitengesloten en dat de aanwezigheid van burgerlijke en militaire autoriteiten op één gebied verwarrend en stroef werkt.
Wij moeten bedenken, dat wij het in ons land niet alleen voor het zeggen hebben. Intussen: voor zover we zelf te beslissen hebben, is het geboden dat de staketels op de weg naar vrijheid en rechtsherstel, zo spoedig mogelijk worden opgeruimd.
Ons volk is de ambtenarij, het van het kastje naar de muur zenden, omdat men geen verantwoordelijkheid durft of mag dragen, meer dan beu.
Misschien weet de nieuwe regering, die immers zou moeten bestaan uit vernieuwers mensen die het zoveel beter weten en kunnen als „de ouden", raad om vaak de meest eenvoudige moeilijkheden op te ruimen.